

Verkondiging 25 augustus 2024, De Schutse, Uithoorn

Wij delen in Gods overvloed

ds. Sibilla Verhagen

Lezingen en lied:

Marcus 8 vers 1-21

Lied 392 Wie kent de eenvoud van het breken

Geliefden van onze Heer,

Nog nooit in mijn leven, en ook niet in dat van mijn echtgenoot en ook niet in dat van ons kind is er een dag geweest waarop we geen eten kregen. Wie van ons heeft er wel eens een dag zonder eten gezeten? Ik bedoel niet dat je een keer een dag niet gegeten hebt, omdat je geen trek had of ziek was of omdat je straf kreeg als kind. Ik bedoel ook niet dat je hebt gevast en daarom niet at. Ik bedoel dat je niet gegeten hebt omdat er simpelweg geen eten voorhanden was. Wie? Misschien, heel misschien een oudere in de oorlog, de hongerwinter? Hoewel ik zelfs daar van mijn ouders, beide kind in de hongerwinter, geen verhaal van ken. Er was wel heel weinig eten toen, dat wel, mijn moeder was ook ondervoed maar ze is nu toch bijna 88 jaar. Iemand die gevlucht is uit zijn land? Is there anybody who has had no food, nothing to eat for a day? Goed, op een paar dagen na, dus elke dag te eten. We zijn hier met laten voor het gemak zeggen 100 mensen. Gemiddelde leeftijd zo'n 70 jaar. Dat is 100 mensen keer 70 jaar, en voor elk jaar 365 dagen, dus 100 keer 70 keer 365: dat is dus ruim 2,5 miljoen dagen eten. Meer dan twee en half miljoen dagen eten, zit hier... 'Geef ons heden ons dagelijks brood.', is hier meer dan twee en een half miljoen keer verhoord. Er staat niet alleen geschreven dat God zeer overvloedig is (lied), wij hebben tot ons geluk Gods overvloed ook aan den lijve ondervonden, geliefden, zo waarlijk wij hier leven...

...We zouden hierop nu een hartelijk 'amen' kunnen zeggen én het daarbij laten. Dán hebben we alles begrepen wat we nodig hebben.

Dus niet de zurige fluisterstemmetjes laten spreken.

Ja maar, ik heb nog wel meer behoeften dan brood alleen, en die zijn niet allemaal vervuld, daarin heb ik wel eens echt tekort – Dat tekort is vast waar maar het is het zuurdesem van het halfllege glas dat toch ook echt halfvol is.

Ja maar, voor dat brood hebben mensen vooral wat gedaan, de veredelaar, de boer, de bakker, brood is geen godswerk maar slechts mensenwerk – het zuurdesem van platte rationaliteit.

Ja maar, voor dat brood heb ik heel hard gewerkt zodat ik geld had om het te betalen – zo maak je je verdiende centen tot zuurverdiende centen en daarin is het lastig delen.

Ja maar, wij hebben wel te eten maar daar waar hongersnood is, waar is daar Gods overvloed? – Die is inderdaad niet daar en dat is een klacht tot de hemel en een hulpdaad waard. Ik weet niet waarom Gods overvloed daar niet is. Maar hier, hier zie ik Gods overvloed, meer dan twee en half miljoen keer brood, en hier zijn wij.

God is overvloedig. Dat te weten, daarop te vertrouwen, geeft ons meer dan brood alleen. Want weten van die overvloed maakt dat je wel kan zorgen voor maar dat je je geen zorgen maakt.

In het verhaal in Marcus zien een zorgzame messias. Jezus komt met een vooruitziende blik op het probleem van te weinig eten voor de menigte mensen die bij hem was. Voor diegenen die van ver kwamen zou dat zelfs wel eens fataal kunnen worden, ook dat ziet Jezus. Preventief kaart Jezus het probleem aan. Het is is goed om te zien wat een mens nodig heeft, Jezus ziet het. En brood, ook al leven we niet van brood alleen, brood, voldoende eten, dat hebben wij mensen eenvoudigweg nodig. Dus waarom mogen de leerlingen van Jezus zich nu niet druk maken over maar één brood? Want één brood is te weinig voor twaalf mensen. Wat is het verschil tussen de zorgen van Jezus de messias en de zorgen van zijn leerlingen? In zijn reactie wijst Jezus de leerlingen op Gods overvloed. Ze waren al heel snel weer vergeten dat God zeer overvloedig is. Direct na het ophalen van het overgebleven voedsel wisten ze het kennelijk nog wel. Want zorgeloos lijken ze te vergeten een overgebleven mand brood mee te nemen. Maar toen ze dat beseftte, dat er maar één brood was, werden ze bezorgd en bleven ze maar praten over te weinig. Zelf zo erg dat ze Jezus' wijze les niet meer horen. De les over waar je je echt zorgen over moet maken, over je eigen hart, je eigen binnenste. Je moet je echt zorgen maken als je Gods overvloed niet meer ziet. De les of je wel wilt geloven dat Jezus de messias is. De les of je wel vertrouwd op God die zorgt. De les dat het niet gaat om je eer of aanzien of je eigen hachje, maar om eerlijkheid en recht, daar waar Herodes en de Farizeeën niet naar handelden. De leerlingen maken zich zorgen om het verkeerde. Hun hart is Gods overvloed vergeten. Gods overvloed die maakt dat je zorgeloos kunt zorgen voor.

Zorgeloos zorgen is moeilijk voor ons. Want wij zijn niet zo van het ontvangen. Wij zijn in eerste plaats geschapen om te ontvangen, niet om te geven. Geven komt pas na ontvangen, of gaat mee in het spoor van ontvangen. Om van Gods overvloed te weten en ernaar te handelen moet je goed kunnen ontvangen en daar zijn we volgens mij niet zo goed in. Ik bedoel: onze westerse maatschappij is al eeuwen niet zo'n samenleving die leeft vanuit ontvangen. Wij hebben onze maatschappij zo ingericht dat we van jongs af aan leren om voor ons zelf te zorgen. Kennis is enorm belangrijk, kennis om iets te maken, iets te produceren, het leven in goede banen te leiden en te houden. Alsof dat leven en dat vele er niet al lang is. Allerlei dingen worden gezien als bezit of eigendom dat je kunt vergaren en dus ook weer kunt verliezen, alsof niet alles van God is. Zelfs je eigen leven is van jou, zo zeggen we vaak. Dat is een goedbedoeld inzicht, je eigen leven is van jou, je eigen leven daar ga jij over. Dat inzicht helpt soms om ongewilde invloed van anderen te ontmaskeren of om verantwoordelijkheid te nemen. Maar 'je eigen leven is van jou', dat is ook een leugen. Want je leven heb je gekregen, ontvangen, je leven is van God.

Als je goed kunt ontvangen helpt dat om te delen. Ik ben er zelf niet zo goed in, in dat delen. En dat zit 'm in dat ontvangen, in dat besef dat deze wereld niet van mij is en mijn leven niet en mijn juridische eigendommen niet. Dat dit alles God toebehoort, maar dat ik daar dan toch meer dan voldoende van krijg, daarin mag delen.

Een indiaan heeft daar meer van begrepen dan ik, het rode volk van vroeger heeft dit beter begrepen dan wij.

Ik ga een stuk voorlezen, fragmenten uit een toespraak van Chief Seattle. We zijn in 1854 in Amerika en de regering wil het land van de Dwamisch-stam kopen. Het stamhoofd, die ook christen was geworden trouwens, houdt daarop een aangrijpende toespraak, ook schrijnend in het licht van de geschiedenis. Maar het gaat me om wat we ervan kunnen leren als het gaat om de omgang met dat wat we ontvangen hebben, het is zo'n andere blik. Uit de toespraak van onze rode broeder.

-

“Het grote opperhoofd in Washington heeft gesproken: hij wenst ons land te kopen. Het grote opperhoofd heeft ook woorden gesproken van vriendschap en vrede. Dat is zeer goed van hem omdat hij onze vriendschap niet nodig heeft. Maar we zullen over uw aanbod beraadslagen, want we weten dat als wij ons land niet verkopen de blanke man met zijn geweren komt en het in bezit neemt.

Hoe kun je de lucht, de warmte van het land kopen of verkopen?

Dat is voor ons moeilijk te bedenken.

Als wij de prikkeling van het water niet kunnen bezitten, hoe kunt u het van ons kopen? [...]

Wij zijn een deel van de aarde en de aarde is een deel van ons.

De geurende bloemen zijn onze zusters, het rendier, het paard, de grote adelaars, onze broeders.

De schuimkoppen in de rivier, het sap van de weidebloemen, het zweet van de pony en van de man - het is allemaal van hetzelfde geslacht, ons geslacht.

Als dus het grote opperhoofd in Washington laat zeggen dat hij ons land wil kopen, vraagt hij wel veel van ons. [...]

Wij weten dat de blanke man onze manier niet begrijpt.

Voor hem is het ene stuk grond gelijk aan het andere.

Hij is een vreemde, die in de nacht komt en van het land neemt wat hij nodig heeft.

Hij behandelt zijn moeder, de aarde en zijn broeder, de lucht als koopwaar, die hij kan uitbuiten en weer verkopen als goedkope kralen.

Zijn honger zal de aarde kaal vreten en slechts een woestijn achterlaten.

Ik begrijp het niet.

Onze wegen zijn anders dan de uwe.

Het zien van uw steden doet pijn aan de ogen van de rode man.

Maar misschien komt het omdat de rode man maar een wilde is die niets kan begrijpen.

Er is geen plaats om uit te rusten in de steden van de blanke man.

Geen plaats waar je het openspringen van de knoppen in het voorjaar kunt horen of het geruis van de vliegende vogels.

Maar misschien komt het omdat ik een wilde ben en dom.

Het lawaai schijnt alleen maar bestemd om de oren pijn te doen.

En wat heeft het leven voor zin als een man niet meer de eenzame kreet van de nachtuil kan horen of het praten van de kikkers rond het meer in de avond?

Ik ben maar een oude man en dom.

De indiaan houdt van het zachte ruisen van de wind over het water, en de geur van de wind, gezuiverd door de middagregen of meedragend de geur van pijnbomen.

De lucht is kostbaar voor de rode man, want alles deelt dezelfde lucht.

De dieren, de bomen, de mensen, alles heeft deel aan dezelfde lucht.

De blanke heeft geen aandacht voor de lucht die hij inademt. Als een man die al vele dagen stervende is, zo is hij gevoelloos voor kwade dampen. [...]

Wij zullen overwegen waarom de blanke man het land wil kopen.

Wat wil de blanke man dan kopen, zal mijn volk vragen. Het is zo moeilijk te begrijpen voor ons.

Hoe kun je de lucht kopen of verkopen, de warmte van de aarde, de snelheid van de antiloop?

Hoe kunnen wij die dingen aan u verkopen en hoe kunt u dat kopen?

Is de aarde van u om ermee te doen naar goeddunken, alleen omdat de rode man een stuk papier tekent en het geeft aan de blanke man?

Als wij zelf de prikkeling van de lucht en het kabbelen van het water niet kunnen bezitten, hoe kunt u het dan van kopen? Kunt u een buffel terugkopen, als de laatste al gedood is? [...]

Maar wij zijn slechts primitieven en de blanke man, nu nog menend dat hij sterk is, denkt dat hij een god is, die de gehele aarde bezit.

Hoe kan de mens zijn moeder bezitten? [...]

Wij zouden misschien kunnen begrijpen als we wisten waar de blanke man van droomt.

Van welke hoop en verwachting hij zijn kinderen vertelt in de lange winteravonden.

Welke visioenen hij graveert in hun harten, zodat zij verlangend uitzien naar de dag van morgen. [...]"

-

Tot zover onze rode broeder.

Welke visioenen zijn in ons hart gegraveerd?

Welke visioenen graveren wij in het hart van onze kinderen, van onze kleinkinderen?

Is het ook het visioen dat God zeer overvloedig is en wij daarin dagelijks delen?

Amen

Lied Wat zijn de goede vruchten: 1 en 2 / lied 825 De wereld is van Hem vervuld: 1 en 3